

รูปแบบการบริหารงานเสริมสร้างวินัยนักเรียน โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น Model Administration and Strengthen Discipline at PHRAPARIYATTIDHAMMA of Education Khon Kaen

ws=unnunagr เชื้อคำอด*

wa.อ.ต.ดร.อนันต์ ศรีอำไพ, สด.ดร.ประจักษ์ มหาสิง*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันในการบริหารงานเสริมสร้างวินัยนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น ๒) เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารงานเสริมสร้างวินัยนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น ๓) เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารงานเสริมสร้างวินัยนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน ๒๖ รูป/คน ครูที่ปรึกษาจำนวน ๒๑๗ รูป/คน รวมทั้งสิ้น จำนวน ๒๔๓ รูป/คน กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน ๓ รูป/คน ครูที่ปรึกษา ๓ รูป/คน รวม ๑๘ รูป/คน ในโรงเรียนที่มีรูปแบบปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ได้แก่ ๑) โรงเรียนวัดหนองแวงวิทยา ๒) โรงเรียนนิเวศธรรมประสิทธิ์วิทยา ๓) โรงเรียนประภัสสรวินัยวิทยา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า ๕ ระดับ มีความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) อยู่ระหว่าง ๐.๘๕-๑.๐๐ และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ ๐.๘๘ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์

ผลการวิจัยพบว่า

๑. สภาพการบริหารงานเสริมสร้างวินัยนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่นด้วยระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ อธิศีลสิกขา คือ ศิล เน้นกายกรรม และวจีกรรม รองลงมาคือ อธิปัญญาสิกขา คือ ปัญญาการเรียนรู้อตามหลักสูตรพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาด้วยสุ จิ ปุ ลิ และอธิจิตตสิกขา คือ สมาธิ เน้น

* นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

** อาจารย์มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

มโนกรรม ตามลำดับ

๒. รูปแบบการบริหารงานเสริมสร้างวินัยนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่นด้วยระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เรียงลำดับตามความต้องการจำเป็น ปรากฏดังนี้

๒.๑ อธิจิตตศึกษา ได้แก่สมาธิ เน้นสมาธิ มโนกรรม ๑) ด้านการป้องกันและแก้ปัญหา ๒) ด้านการส่งต่อ ๓) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลโดยการอบรมพัฒนาจิตให้สงบมั่นคงเป็นสมาธิ (จิตมีสมรรถภาพ/สุขภาพ/คุณภาพ)

๒.๒ อธิปัญญาศึกษา ได้แก่ ปัญญา การเรียนรู้ตามหลักสูตรพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาด้วยสุ จิ ปุ ลิ ๑) ด้านการป้องกันและแก้ปัญหา ๒) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ๓) ด้านการส่งต่อโดยการฝึกปฏิบัติให้ใช้ปัญญาในการพิจารณาไตร่ตรองใคร่ครวญแสวงหาความจริงอย่างมีเหตุผล (การเรียนรู้ตามหลักสูตรพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาด้วยสุ จิ ปุ ลิ)

๒.๓ อธิศีลศึกษา ได้แก่ ศีล เน้นกายกรรม และวจีกรรม ๑) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ๒) ด้านการส่งเสริมนักเรียน โดยการอบรมให้ปฏิบัติถูกต้องตั้งงามอยู่ในหลักอินทริยสังวร (กาย วาจา)

คำสำคัญ: รูปแบบการบริหารงาน, เสริมสร้างวินัยนักเรียน, โรงเรียนพระปริยัติธรรม

Abstract

This research aims 1) to study current condition and the need in administration to strengthen students' discipline at PHRAPARIYATTIDHAMMA General Buddhist Scripture School in Khon Kaen and 2) to conform the administration to strengthen students discipline. Samples used in this study are a total 243 persons which are 26 school administrators and 217 school advisors. Target group is a total of 6 persons which are 3 school administrators and 3 school advisors. All samples and target group are from schools with best practice which are 1) Wat Nongwangwittaya School 2) Vivekthamprasitwittaya School and 3) Prapassornwittaya School. Research tool is a questionnaire with 5 different values with Item Objective Conguence (IOC) between 0.85-1.00 and validity of 0.98. Data has been analyzed by computer programs.

The research results are as followed:

1. Current condition of the administration to strengthen students' discipline at PHRAPARIYATTIDHAMMA School in Khon Kaen with student support system has a high overall average level. The factors with high overall average level are the four eminent

virtue focusing on activities of body and speech. Next factor with slightly lower average level is eminent of intellectual virtue considering learning wisdom of scripture in listening, reading, thinking, and note taking. Last factor with lower average level is the contemplative prayer virtue concerning consciousness and the activities of mind.

2. The rank of need in administration to strengthen students' discipline at PHRA-PARIYATTIDHAMMA School in Khon Kaen with student support system are as followed:

2.1 Contemplative prayer virtue concerning consciousness and the activities of mind in 1) protecting and problem solving 2) transporting and 3) knowing students individually by practicing mental stability.

2.2 Eminent of intellectual virtue considering learning wisdom of scripture in listening, reading, thinking, and note taking in 1) protecting and problem solving 2) knowing students individually and 3) transporting by practicing wisdom to evaluate and considerate the truth with reasons (scripture learning by listening, reading, thinking, and note taking).

2.3 The four eminent virtue focusing on activities of body and speech in 1) protecting and problem solving 2) supporting students by practicing good and appropriate habits in action and speech.

Keywords: Model Administration, Strengthen Discipline Students, PHRAPARIYATTIDHAMMA

๑. บทนำ

พระวินัยเป็นสิ่งสำคัญ และจำเป็นสำหรับการฝึกหัดอบรมกุลบุตรผู้เข้ามาบวช ในพระพุทธศาสนานั้น เพราะผู้เข้ามาบวชนั้นมาจากต่างตระกูลต่างชนชั้น ต่างอริยาศัย ต่างจิต ต่างใจ หากไม่มีพระวินัยควบคุมประพฤตินในการปฏิบัติ ให้เป็นระเบียบเรียบร้อย ก็จะเป็นหมู่ภิกษุที่สับสนวุ่นวาย ไม่เป็นที่ตั้งแห่งความเลื่อมใสศรัทธา ถ้าภิกษุทุกรูปประพฤติตามพระวินัย ก็จะเป็นภิกษุตามรูปแบบของพระพุทธศาสนา ทำให้พุทธศาสนิกชนเกิดความเลื่อมใสศรัทธา และทำให้พระพุทธศาสนา

ดำรงอยู่ได้ยืนนาน เปรียบเสมือนดอกไม้มีนานาชาติถูกร้อยไว้ด้วยด้าย จึงไม่แตกแยกกระจัดกระจาย ทั้งยังคุมกันเข้าเป็นพวงมาลัยที่สวยงาม การจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการศึกษาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พัฒนานักเรียนให้มีความรู้ความสามารถในการคิด การจัดการการแก้ปัญหา มีคุณธรรมจริยธรรม ปฏิบัติตนให้เป็นศาสนทายาทที่ดีของพระพุทธศาสนาและประเทศชาติ เห็นคุณค่าความดีงามของตนเองและผู้อื่น การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือสามเณรในโรงเรียน

พระปริยัติธรรม จึงเป็นเรื่องที่สำคัญมาก เนื่องจากสามเณรในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ต้องมีการปรับปรุงอย่างมาก เพราะในการดำรงชีวิตของสามเณร จะแตกต่างจากการดำรงชีวิตของคนทั่วไปหลายประการ เช่น สามเณรมีอายุ ๑๒-๑๘ ปี ซึ่งอยู่ในวัยเด็กและวัยรุ่น ต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลง ทางอารมณ์ ร่างกาย การจากครอบครัวมาอยู่ที่วัด หรือโรงเรียน การฉันอาหารเพียง ๒ มื้อ และการอยู่ร่วมกับสามเณรรูปอื่น ซึ่งถ้าสามเณรปรับตัวไม่ได้ก็จะทำให้เกิดปัญหาทางจิตใจ ขาดความสุข ส่งผลกระทบต่อการเรียน ทำให้ลาสิกขาระหว่างเรียนในที่สุด ซึ่งพบว่าในแต่ละปีการศึกษา จะมีสามเณรลาออกกระหว่างเรียนประมาณร้อยละ ๕ ส่งผลให้สามเณรที่เป็นศาสนทายาท มีจำนวนลดลงตามไปด้วย

สถานการณ์และสภาพบ้านเมืองของประเทศไทยในปัจจุบัน มีหลักฐานที่ประจักษ์โดยทั่วกันแล้วว่า การที่ประเทศมุ่งพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจอย่างมากมายนั้น แม้จะก่อให้เกิดการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและความเจริญทางด้านวัตถุอย่างเห็นได้ชัด แต่ความเจริญและการพัฒนานั้นก็มิได้เป็นไปอย่างยั่งยืน นอกจากนั้นการพัฒนาประเทศโดยมุ่งความเจริญทางด้านเศรษฐกิจและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีอย่างรวดเร็วโดยขาดความสมดุลกับการพัฒนาทางด้านจิตใจ คุณธรรม และค่านิยม ยังได้ก่อให้เกิดปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของคนประเทศจำนวนมาก ผลของ

ความเจริญทางด้านวัตถุที่ขาดการพัฒนาทางด้านจิตใจ เป็นที่มาของปัญหาสังคมที่ดูเหมือนจะทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อยๆ เช่น ปัญหายาเสพติด อาชญากรรม ความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ปัญหาการทุจริตฉ้อราษฎร์บังหลวง ปัญหาแหล่งอบายมุข แหล่งเร่ร่อนมั่วสุม เส่กณีเด็ก การใช้แรงงาน และการละเมิดสิทธิเด็ก ปัญหาแหล่งเสื่อมโทรมมลภาวะ ปัญหาการจราจรและอุบัติเหตุ รวมทั้งปัญหาสุขภาพ ทั้งทางกายและทางจิต เหล่านี้ล้วนเป็นปัญหาที่เป็นผลพวงของการพัฒนาทางวัตถุอย่างขาดความสมดุลกับการพัฒนาทางด้านจิตใจทั้งสิ้น*

พระภิกษุสามเณรผู้ขาดโอกาสทางการศึกษา เนื่องจากฐานะทางบ้านยากจน ประกอบกับครอบครัว พ่อ-แม่ หย่าร้างกัน เช่น จากสภาพของครอบครัวพื้นฐานเดิมที่แตกต่างกัน มีอาชีพที่ไม่มั่นคง มีปัญหาหลายประการ เช่น ปัญหาทางด้านร่างกาย ปัญหาทางด้านอารมณ์ ขาดความอบอุ่น ขาดผู้อุปการะ และอื่นๆ เมื่อได้เข้ามาศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ที่เป็นประเภทโรงเรียนประจำ มีเจ้าคณะตึก หรือเจ้าคณะสถานที่พักภายในโรงเรียนหรือภายในวัด เจ้าคณะและครูฝ่ายปกครอง ทำหน้าที่ปกครองดูแลให้ความรัก ความอบอุ่น แทนบิดามารดา ให้การศึกษาโดยอาศัยกฎระเบียบต่างๆ เป็นเครื่องมือ โดยหวังที่จะหล่อหลอมให้พระภิกษุสามเณรที่เป็นนักเรียนได้เป็นผู้มีศีลจริยาวัตร เป็นคนดี มีคุณธรรม

* ทิศนา ขัมมณี, *การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม : จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ*, (กรุงเทพมหานคร : เสริมสิน พรไพโรส ซิสเท็ม, ๒๕๕๖), หน้า ๔.

มีความรู้แบบบูรณาการทั้งด้านพระธรรมวินัย และทางโลกควบคู่กันไป เพื่อเป็นแหล่งก่อแห่งสมณะที่มีจริยาวัตรทั้งดงาม หรือหากสึกออกไปก็จะเป็นคนดีที่มีการดำรงชีวิตที่ดี เป็นคนดีของสังคม^๒

การดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นการส่งเสริมพัฒนา ป้องกัน และแก้ปัญหาเพื่อให้ นักเรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีภูมิคุ้มกันทางจิตใจที่เข้มแข็ง มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีทักษะการดำรงชีวิต และรอดพ้นจากวิกฤติทั้งปวง สำหรับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนนั้นเป็นกระบวนการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนที่มีขั้นตอนชัดเจน พร้อมทั้งวิธีการและเครื่องมือที่มีมาตรฐาน คุณภาพ และมีหลักฐานการทำงานที่ตรวจสอบได้ โดยมีครูประจำชั้น ครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงานและบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกสถานศึกษา อันได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาผู้ปกครอง ชุมชน ผู้บริหารและครูทุกคน ฯลฯ ที่มีส่วนร่วม^๓

นักเรียนพระภิกษุสามเณรที่จบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายแล้วจำนวนหนึ่งก็จะศึกษาต่อระดับปริญญาตรี ที่มหาวิทยาลัยสงฆ์ ๒ แห่งคือ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยสงฆ์ แต่นักเรียนอีกหลายรูปที่ต้องออกจากโรงเรียนในขณะที่กำลังศึกษาอยู่ในช่วงชั้นที่ ๓ และช่วงชั้นที่ ๔ เพราะไม่สามารถ

ประพฤติปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ และระเบียบปฏิบัติต่างๆ ของโรงเรียนได้ ที่เป็นเช่นนี้เพราะมีปัญหาในด้านการไม่มีความรับผิดชอบต่อการเรียน การเคารพซึ่งกันและกัน การเคารพครูอาจารย์ การไม่มีระเบียบทำกิจวัตรนักเรียนไม่มีความสามัคคีประกอบกิจวัตร พัฒนากิจกรรมต่างๆ ที่วัด/โรงเรียนมอบหมายให้ทำร่วมกัน ปัญหาด้านความประพฤติ ทางกาย วาจา ใจ และปัญหาด้านการปรับพฤติกรรมและการทำโทษ จึงจำเป็นต้องทำวิจัยรูปแบบการบริหารงานเสริมสร้างวินัยนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

จากหลักการ แนวคิด สภาพความเป็นมา และปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษารูปแบบการบริหารงานเสริมสร้างวินัยนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น เพื่อให้ นักเรียนเกิดค่านิยมที่ดีด้านวินัยในตนเอง และเห็นความสำคัญของการปฏิบัติตามระเบียบวินัยของโรงเรียนโดยคาดหวังว่าจะสามารถนำผลจากการศึกษาครั้งนี้ไปใช้ประโยชน์ในการส่งเสริมให้บุคลากรในสถานศึกษา และผู้มีส่วนร่วมกับการจัดการศึกษาเข้ามามีส่วนในการพัฒนาองค์กรและส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนทั้งกลุ่มปกติ และกลุ่มที่มีพฤติกรรมเสี่ยงในทุกด้าน ให้มีการพัฒนาและมีประสิทธิภาพสามารถสำเร็จการศึกษาแล้วดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข

^๒ จรรยา ดริยะพันธ์, “การศึกษาการกระทำผิดวินัยและสาเหตุของการกระทำผิดวินัย : กรณีศึกษาโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์จันทบุรี”, *วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา), ๒๕๔๒.

^๓ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, *แนวทางการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ*, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, ๒๕๔๗), หน้า ๔.

๒. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาสภาพและความต้องการจำเป็นในการบริหารงานเสริมสร้างวินัยนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น

๒. เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารงานเสริมสร้างวินัยนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น

๓. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารงานเสริมสร้างวินัยนักเรียนโรงเรียน พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มเป้าหมายในการวิจัย คือเลือกแบบเจาะจง ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน ๓ รูป/คน ครูที่ปรึกษา ๓ รูป/คน โรงเรียนที่มีรูปแบบปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ได้แก่ ๑) โรงเรียนวัดหนองแวงวิทยา ๒) โรงเรียนวิเวกธรรมประสิทธิ์วิทยา ๓) โรงเรียนประภัสสรวินิตวิทยา ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน ๒๖ รูป/คน และครูที่ปรึกษา จำนวน ๕๐๓ รูป/คน รวมจำนวน ๕๒๙ รูป/คน และกลุ่มตัวอย่างได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ

Krejcie & Morgan^๔ ที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน ๒๖ รูป/คน ครูที่ปรึกษา จำนวน ๒๑๗ รูป/คน รวมทั้งสิ้น จำนวน ๒๔๓ รูป/คน ซึ่งได้มาโดยใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย (Sample Random Sampling)

จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งการศึกษารูปแบบการบริหารงานเสริมสร้างวินัยนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรมตามหลักไตรสิกขา ๓ ประการ^๕ ได้แก่ ๑) อธิศีลสิกขา หรือ ศีล (Morality) ๒) อธิจิตตสิกขา หรือ สมาธิ (Meditation) ๓) อธิปัญญา (Wisdom) หรือปัญญา และโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาที่เป็นเลิศจำนวน ๓ แห่ง ได้รูปแบบการบริหารงานเสริมสร้างวินัยนักเรียนตามกระบวนการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการปฏิบัติงานมีองค์ประกอบสำคัญ ๕ ประการ คือ ๑) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ๒) การคัดกรองนักเรียน ๓) การส่งเสริมนักเรียน ๔) การป้องกันและแก้ไขปัญห และ ๕) การส่งต่อ โดยการใช้แนวคิดการประเมินความต้องการจำเป็นของการบริหารงานเสริมสร้างวินัยนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิค Modified Priority Needs Index (PNI_{modified})^๖ ในการจัด

^๔ Krejcie and Morgan อ้างถึงใน อรอนงค์ ชมก้อน, “บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนรายวิชาภาษาอังกฤษในสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์”, *วารสารวิชาการธรรมทศวรรษ*, ปีที่ ๑๕ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม-ตุลาคม ๒๕๕๘) : หน้า ๔๕-๕๐.

^๕ พระมหาปริยญา วรญาณ (ทศช่วย), “แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้หลักไตรสิกขาเป็นฐานของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในเขตอำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น”, *วารสารวิชาการธรรมทศวรรษ*, ปีที่ ๑๖ ฉบับที่ ๑ (มีนาคม-มิถุนายน ๒๕๕๙) : หน้า ๑๑๔-๑๒๓.

^๖ สุวิมล ว่องวานิช, *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น*, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : ธรรมดาเพรส, ๒๕๕๐), หน้า ๒๓๕-๒๓๙.

ลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นของ ปัญหาและความต้องการของการบริหารงานเสริม สร้างวินัยนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนก สามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่นเมื่อนำข้อมูลที่ได้จาก แบบสอบถามมาตรงประมาณค่า ๕ ระดับที่การตอบ สอนองรายคู่ (Dual Response) มาวิเคราะห์หา ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็นรายข้อ โดยคำนวณค่าดัชนี $PNI_{modified}$ เพื่อระบุความ ต้องการจำเป็น (Needs Identification) จากสูตร $PNI_{modified} = (I-D)/D$ และกำหนดให้ค่าดัชนี $PNI_{modified}$ ที่มีค่ามากกว่าค่าดัชนี $PNI_{modified}$ เฉลี่ยของความต้องการจำเป็นในแต่ละกลุ่มผู้ระบุ ความต้องการจำเป็น เป็นค่าที่แสดงถึงความต้องการ ต้องการของการบริหารงานเสริมสร้างวินัยนักเรียน โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัด ขอนแก่น จำแนกตามมุมมองของกลุ่มตัวอย่าง โดย การเปรียบเทียบค่าดัชนี $PNI_{modified}$ จากมากไปหา น้อย ซึ่งดัชนี $PNI_{modified}$ ที่มีค่ามากแปลว่า มีความ ต้องการจำเป็นสูงที่ต้องได้รับความสนใจต้องพัฒนา มากกว่าดัชนี $PNI_{modified}$ ที่มีค่าน้อยกว่าและกำหนด ให้ต้องมีผู้ให้ข้อมูลอย่างน้อย ๑ กลุ่มระบุว่า มีความ ต้องการจำเป็นพัฒนาผลการประเมินความต้องการ จำเป็นของปัญหาและความต้องการของการบริหาร งานเสริมสร้างวินัยนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติ ธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น จาก มุมมองของผู้ให้ข้อมูลเพื่อนำมากำหนดรูปแบบ การบริหารงานเสริมสร้างวินัยนักเรียนโรงเรียน พระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น

๔. สรุปผลการวิจัย

๑. สภาพการบริหารงานเสริมสร้างวินัย นักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญ ศึกษา จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ อธิศีลสิกขา คือ ศีล เน้นกายกรรม และวจีกรรม รองลงมาคือ อธิปัญญาสิกขา คือปัญญาการเรียนรู้ตามหลักสูตร พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาด้วยสุ จิ ปุ ลิ และอธิจิตตสิกขา คือ สมาธิ เน้นมโนกรรม

๒. ความต้องการจำเป็น $PNI_{modified}$ ด้าน อธิศีลสิกขา คือ ศีล เน้นกายกรรม และวจีกรรม ใน ภาพรวมค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๐.๒๑ แสดงให้เห็นว่าจะ ต้องได้อัตราการเปลี่ยนแปลงในเชิงพัฒนาจาก สภาพที่เป็นอยู่ไปยังสภาพที่ควรจะเป็นมีค่า คิดเป็นร้อยละ ๒๑ ด้านการป้องกัน และแก้ไขปัญหาด้าน การส่งเสริมนักเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๐.๓๐, ๐.๒๒ แสดงให้เห็นว่าจะต้องได้อัตราการเปลี่ยนแปลง ในเชิงพัฒนาจากสภาพที่เป็นอยู่ไปยังสภาพที่ควร จะเป็นมีค่าคิดเป็นร้อยละ ๓๐,๒๒ ส่วนด้านการ คัดกรองนักเรียนด้านการส่งต่อด้านการรู้จัก นักเรียนเป็นรายบุคคลมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๐.๒๐, ๐.๑๖ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าค่าเฉลี่ยรวม จึงไม่มีความ ต้องการจำเป็นต้องพัฒนา

อธิจิตตสิกขา คือ เน้นสมาธิ มโนกรรม ในภาพรวมค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๐.๔๖ แสดงให้เห็นว่า จะต้องได้อัตราการเปลี่ยนแปลงในเชิงพัฒนาจาก สภาพที่เป็นอยู่ไปยังสภาพที่ควรจะเป็นมีค่า คิดเป็น ร้อยละ ๔๖ ด้านการป้องกันและแก้ปัญหาด้านการ ส่งต่อด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ ๐.๕๒, ๐.๔๙, ๐.๔๖ แสดงให้เห็นว่าจะต้อง

ได้อัตราการเปลี่ยนแปลงในเชิงพัฒนาจากสภาพที่เป็นอยู่ไปยังสภาพที่ควรจะเป็นมีค่าคิดเป็นร้อยละ ๕๒,๔๙, ๔๖ ส่วนด้านการส่งเสริม และพัฒนาด้านการคัดกรองนักเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๐.๔๓, ๐.๔๐ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าค่าเฉลี่ยรวม จึงไม่มีความต้องการจำเป็นต้องพัฒนา

อธิปัญญาศึกษา คือ ปัญญา การเรียนรู้ตามหลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ด้วยสุ จิ ปุ ลิ ในภาพรวมค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๐.๓๔ แสดงให้เห็นว่าจะต้องได้อัตราการเปลี่ยนแปลงในเชิงพัฒนาจากสภาพที่เป็นอยู่ไปยังสภาพที่ควรจะเป็นมีค่า คิดเป็นร้อยละ ๓๔ ด้านการป้องกัน และแก้ปัญหาด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลด้านการส่งต่อมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๐.๓๙, ๐.๓๕, ๐.๓๔ แสดงให้เห็นว่าจะต้องได้อัตราการเปลี่ยนแปลงในเชิงพัฒนาจากสภาพที่เป็นอยู่ไปยังสภาพที่ควรจะเป็นมีค่า คิดเป็นร้อยละ ๓๙, ๓๕, ๓๔ ส่วนด้านการคัดกรองนักเรียนด้านการส่งเสริม และพัฒนา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๐.๓๓ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าค่าเฉลี่ยรวมจึงไม่มีความต้องการจำเป็นต้องพัฒนา

๓. สรุปรูปแบบการบริหารงานเสริมสร้างวินัยนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น เรียงลำดับตามความต้องการจำเป็น ปรากฏดังนี้

๑. อธิจิตตสิกขา คือ เน้นสมาธิ มโนกรรม ด้านการป้องกันและแก้ปัญหา ประกอบด้วย ๑) มีการประพฤติตรงตามความเป็นจริงต่อผู้อื่น ๒) มีความประพฤติปฏิบัติที่ไม่เอนเอียง ไม่มีเล่ห์เหลี่ยม มีแต่ความจริงใจ ๓) มีการประพฤติตรงตามความเป็นจริงต่อตนเอง ๔) มีความซื่อสัตย์

สุจริต สามารถจัดการปัญหาและความขัดแย้งระหว่างกลุ่มเพื่อนได้ ๕) มีความซื่อสัตย์ทั้งต่อหน้าที่ ตรงต่อเวลา รับรู้หน้าที่ของตนเอง และปฏิบัติอย่างเต็มที่ถูกต้อง ด้านความเมตตากรุณา ด้านการส่งต่อ และด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

๒. อธิปัญญาศึกษา คือ ปัญญา การเรียนรู้ตามหลักสูตรพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ด้วยสุ จิ ปุ ลิ ประกอบด้วย ๑) ด้านการป้องกันและแก้ปัญหา ๒) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และ ๓) ด้านการส่งต่อ

๓. อธิศีลสิกขา คือ ศีล เน้นกายกรรม และวจีกรรม ประกอบด้วย ๑) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา และ ๒) ด้านการส่งเสริมนักเรียน

๕. อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่องรูปแบบการบริหารงานเสริมสร้างวินัยนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น มีประเด็นสำคัญที่ค้นพบและน่าสนใจควรแก่การนำมาอภิปรายผล ดังนี้

สภาพการบริหารงานเสริมสร้างวินัยนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สภาพการบริหารงานเป็นกระบวนการพัฒนาที่ปรากฏการณ์ขึ้นและสภาพความจำเป็นของเครือข่ายความร่วมมือที่เป็นระบบ เพื่อช่วยให้สามารถวิเคราะห์และเข้าใจสภาพ ลักษณะและรูปแบบการบริหารงานเสริมสร้างวินัยนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรม

แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น ซึ่งระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีขั้นตอนชัดเจน โดยมีวิธีการและเครื่องมือที่มีคุณภาพและมีหลักการทำงานที่สามารถตรวจสอบได้ มีครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน และมีบุคลากรที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกสถานที่ ได้แก่ ครูผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้อง ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยครูที่ปรึกษาประสานงานกับบุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการให้ความช่วยเหลือและให้คำแนะนำนักเรียนที่มีปัญหาได้ทันท่วงที โรงเรียนจัดทุนการศึกษาและแนะแนวทางการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนที่มีปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ ครูที่ปรึกษาเอาใจใส่ดูแลนักเรียนอย่างใกล้ชิดจัดอบรมให้ความรู้แก่นักเรียนร่วมกับองค์กรภายนอกเรื่องยาเสพติด การพนัน และอื่นๆ โดยนักเรียนได้รับการอบรมพัฒนาจิตให้สงบมั่นคงเป็นสมาธิ สำหรับการส่งต่อ ครูที่ปรึกษาส่งต่อไปยังครูที่สามารถให้การช่วยเหลือนักเรียนได้ตามลักษณะปัญหา เช่น ครูแนะแนว ครูพยาบาล ครูประจำวิชา หรือฝ่ายผู้ปกครอง ติดต่อประสานทั้งหน่วยงานทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูแนะแนว

แก้ปัญหาโดยพบเด็กนักเรียนเป็นรายบุคคล สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน^๓ ได้กำหนดนโยบายให้สถานศึกษาทุกแห่งในสังกัด มีหน้าที่ในการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษา ครู-อาจารย์และผู้ที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยกำหนดมาตรการสนับสนุนส่งเสริมศักยภาพนักเรียน เน้นกิจกรรมส่งเสริม พัฒนา ป้องกันและแก้ปัญหา และการคุ้มครองเด็ก เพื่อให้เด็กทุกคนได้รับการดูแลช่วยเหลือจากครู ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องและมีคุณภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ภูมิปัญญา จริยธรรมและสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขที่สังคมมุ่งหวัง โดยผ่านกระบวนการศึกษาในสถานศึกษาการเรียนรู้และวิถีชีวิตในสังคม และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Balderson^๔ ได้ศึกษาปัญหาพฤติกรรมด้านความรุนแรงและพฤติกรรมก้าวร้าวในกลุ่มเด็กวัยรุ่น และเยาวชนมีอัตราสูงมากในการวิจัยครั้งนี้จึงทดลองสร้างรูปแบบซึ่งส่งเสริมด้านการมีความรับผิดชอบต่อตนเองขึ้นมา เพื่อลดพฤติกรรมในด้านการละเลยหน้าที่ และพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนขณะที่อยู่ในโรงเรียน โดยออกแบบให้มีการวิเคราะห์พฤติกรรมของกลุ่ม

^๓ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, *แนวทางการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ*, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, ๒๕๕๓), หน้า ๑.

^๔ Balderston E, *Managing Today University Strategies for Viability Change and Excellence*, (San Francisco : Jossey-Bass Publishers, 1995), p. 746.

ควบคุม และกลุ่มทดลองแบบ ABAD, ACAD, ADA ซึ่งเป็นนักเรียนในชั้นเรียนวิชาพลศึกษา ระดับประถมศึกษาจำนวน ๔ ห้อง และใช้เครื่องมือในการประเมินผลหลายวิธี เช่น การนับจำนวนครั้งที่พฤติกรรมเหล่านั้นปรากฏให้เห็น ค่าเฉลี่ย ร้อยละของจำนวนชั่วโมงเรียน เปรียบเทียบกับวิธีการบริหารชั้นเรียนของครู ลักษณะความเป็นผู้นำของนักเรียน นักเรียนที่ถูกรังแกและนักเรียนที่แสดงพฤติกรรมก้าวร้าว พฤติกรรมด้านการเข้าสังคมในทางบวก รวมทั้งความขัดแย้งระหว่างนักเรียน และพฤติกรรมด้านการแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างนักเรียนผลการวิจัยพบว่า กลุ่มของนักเรียนที่ทดลองใช้รูปแบบซึ่งส่งเสริมด้านการมีความรับผิดชอบต่อนตนเอง เป็นกลุ่มที่แสดงผลสัมฤทธิ์ในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมดังกล่าวมาทั้งหมดไปในทิศทางที่ปรารถนา แต่ที่สำคัญยิ่งไปกว่านั้นคือพบว่ามีผลกระทบต่พฤติกรรมที่มีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น

ดังนั้น ในการศึกษาวิจัยที่จะขึ้นในอนาคต จึงควรใช้ระยะเวลาให้นานขึ้นและควรทำการสำรวจผลกระทบของการใช้นักเรียนเป็น กลุ่มทดลอง ซึ่งมาจากชั้นเรียนวิชาพลศึกษาในด้านของความ ต้องการให้มีการจัดการเรียนการสอน ทักษะทางด้านการเข้าสังคมในชั้นเรียนเหล่านั้นเป็นการเพิ่มเติมด้วย

๖. ข้อเสนอแนะ

๑. ข้อเสนอเชิงนโยบาย

๑.๑ การสร้างรูปแบบการบริหารงานเสริมสร้างวินัยนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติ

ธรรมแผนกสามัญศึกษา สถานศึกษาควรดำเนินการ กล่าวคือ มีการสร้างกรอบ ยกร่างรูปแบบ พัฒนารูปแบบ และใช้วิธีการจัดลำดับความสำคัญ โดยการวิเคราะห์สภาพความต้องการจำเป็นจะทำให้ได้รูปแบบการบริหารงานเสริมสร้างวินัยนักเรียนที่มีประสิทธิภาพนำไปใช้ในการกำหนดนโยบายและใช้ในการประเมินการดำเนินงาน นั้นๆ ได้

๑.๒ สถานศึกษาควรให้ความสำคัญต่ออริสศีลสิกขา คือ ศีล เน้นกายกรรม และวจีกรรม ด้านการป้องกันและแก้ปัญหา โดยครูที่ปรึกษา ประสานงานกับบุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการให้ความช่วยเหลือและให้คำแนะนำนักเรียน ที่มีปัญหาได้ทันทั่วทั้งที่โดยนักเรียนได้รับการอบรม พัฒนาจิตให้สงบมั่นคงเป็นสมาธิ เพื่อการบริหาร ที่มีประสิทธิภาพ

๒. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

๒.๑ อริจิตตสิกขา คือ เน้นสมาธิ มโนกรรมกรป้องกันและแก้ปัญหา โรงเรียนจัดทุน การศึกษา และแนะแนวทางการเรียนการสอน สำหรับนักเรียนที่มีปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อโรงเรียนวิธิพุทธต่อไป

๒.๒ อริปัญญาสิกขา คือ ปัญญา การเรียนรู้ตามหลักสูตรพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาด้วยสุ จิ ปุ ลิ ด้านการป้องกันและแก้ปัญหา โรงเรียนจัดสรรงบประมาณในการจัด กิจกรรมและดำเนินงานเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือให้นักเรียนให้เหมาะสมและเพียงพอโดย นักเรียนได้รับการฝึกปฏิบัติให้ใช้ปัญญาในการ พิจารณาไตร่ตรองใคร่ครวญแสวงหาความจริง

อย่างมีเหตุผล (การเรียนรู้ตามหลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาด้วยสุ จิ ปุ ลิ) เพื่อให้มีการบริหารจัดการที่ยั่งยืน

๒.๓ อธิสัสสิกขา คือ ศีล เน้นกายกรรม และวจีกรรม ด้านการป้องกันและแก้ไข ปัญหา โรงเรียนจัดสรรงบประมาณในการจัดกิจกรรมและดำเนินงานเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือให้นักเรียนให้เหมาะสมและเพียงพอโดยนักเรียนได้รับการอบรมให้ปฏิบัติถูกต้องดีงามอยู่ในหลักศีลสังวร (กาย วาจา) เพื่อนำมาปรับกิจกรรมการของสถานศึกษาตนเอง

๓. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

๓.๑ จากผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า อธิสัสสิกขา คือ ศีล เน้นกายกรรม และวจีกรรม ด้านการส่งเสริมนักเรียน มีระดับการปฏิบัติต่ำที่สุด จึงควรมีการศึกษาวิจัยอธิสัสสิกขา คือ ศีล เน้นกายกรรม และวจีกรรม ด้านการส่งเสริมนักเรียน โดยให้นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น เพื่อการพัฒนากระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนซึ่งผลของการวิจัยจะเป็น

ประโยชน์ทั้งภาพรวมระดับสถานศึกษา

๓.๒ จากการจัดสนทนากลุ่มและลงภาคสนามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลของผู้วิจัยในครั้งนี้พบว่า อาจมีปัจจัยภายนอกอื่นที่ส่งผลต่อรูปแบบการบริหารงานเสริมสร้างวินัยนักเรียน เช่น นโยบายของรัฐบาล สมรรถนะของผู้บริหาร ครูแนะแนว ครูที่ปรึกษา ครูผู้สอน รวมถึงกรรมการสถานศึกษาและผู้ปกครอง แต่ละสถานศึกษา มีบทบาทหน้าที่แตกต่างกัน ซึ่งการวิจัยครั้งต่อไปควรนำตัวแปรนอกดังกล่าวมาพิจารณาด้วย

๓.๓ รูปแบบที่สร้างขึ้น สามารถนำไปศึกษาวิจัยเป็นรูปแบบเทียบเคียงใช้กับสถาบันการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งภาครัฐและเอกชน ซึ่งเป็นการพัฒนารูปแบบการบริหารงานเสริมสร้างวินัยนักเรียน ทั้งภาครัฐและเอกชนที่มีคุณภาพ ต่อไป

๓.๔ ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับ รูปแบบการบริหารงานเสริมสร้างวินัยนักเรียน เช่น การวิจัยเชิงปฏิบัติการ หรือการวิจัยเพื่อพัฒนา ในลำดับต่อไป

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย

(๑) หนังสือ :

ทิตนา แชนมณี. การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยม : จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร : เสริมสิน พรึเพรส ซิสเต็ม, ๒๕๔๖.

สุวิมล ว่องวานิช. การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : ธรรมดาเพรส, ๒๕๕๐.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. แนวทางการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, ๒๕๔๗.